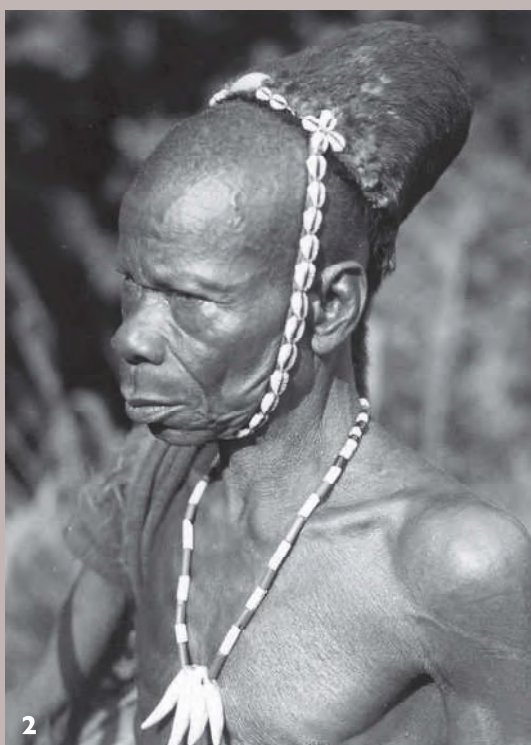

1

2

3

4

1. Deze hoed is versierd met 2 vogelbekken, een cowrie schelp, schelpen van zoetwater mosselen en Europese knopen. De schelpen verwijzen naar de maancyclus, symbool van vruchtbaarheid.
2. Een Bwami-chef met een hoed versierd met cowrie schelpen en een halssnoer met de klauwen van een luipaard, symbolen van zijn status binnen het genootschap.
3. Bwami hoed met schubben van een schubdier, knopen, stekels en op de top de staartharen van de olifant.
4. Het schubdier of pangolin staat voor vroomheid en respect. Deze hoed is versierd met de schubben en de staart van de pangolin, naast cowries, zoetwater mosselschelpen en knopen.

De hoeden van het Bwami-genootschap van de Lega

In de Lega-gemeenschap functioneert de hoed als aanduiding van de rang die de drager heeft binnen het Bwami-genootschap. Bij elke rang hoort een hoed in een bepaalde vorm, gemaakt van bepaald materiaal en met een nauwkeurig omschreven versiering.

Gevlochten, koepelvormige structuur met schubben van de pangolin (schubdier, *Pholidota*), kinband versierd met knopen, en een olifantenstaart op de top.

Coll. Hilde Lemeij

Gevlochten, koepelvormige structuur, versierd met kralen om schoonheid te benadrukken, olifantenstaart op de top, kinband versierd met knopen.

Coll. Hilde Lemeij

Toen ik in 2015 in Kindu, provincie Maniema woonde, begeleidde ik alfabetiseringsprojecten in Pang'i en Shabunda, het Lega-gebied. Daardoor heb ik verschillende Lega-hoofddecksel kunnen verzamelen. Het was heel moeilijk om in de wetenschappelijke literatuur een

beschrijving van alle hoofddecksel terug te vinden.

Sociaal embleem

Leden van het Bwami-genootschap moeten een sterk, persoonlijk karakter tonen en streven naar hoge prestaties in de gemeenschap. De Lega-hoed functioneert als een sociaal embleem, creëert een symbolische band met de voorouders en

is bovendien nauw verbonden met specifieke spreekwoorden waarmee de principes van de Bwami-levenswijze worden verspreid onder de Lega. De hoeden worden bewaard als erfstukken en doorgegeven aan opvolgers. Het Bwami-genootschap voorzigt in een bepaald aantal

De 'small cap', die alle rangen gemeen hebben, wordt met steeds andere attributen versierd

hoofddekseksels voor elke rang. De 'small cap', die alle rangen gemeen hebben, wordt met steeds andere attributen versierd.

Aforismen en spreekwoorden

De materialen waaruit hoofddekseksels en andere Bwami-gerelateerde voorwerpen zijn gemaakt, verwijzen naar spreekwoorden met een morele boodschap. *Wanneer de olifant struikelt, lijden de mieren* is één van de 4000 aforismen die tijdens de Bwami-rituelen worden besproken. De olifant, door zijn manier van leven in een kudde, symboliseert de solidariteit tussen de

Bwami-leden. De staartharen versieren de top van de hoed. De staart van de olifant kan soms worden vervangen door de snavel van de neushoornvogel. Deze vogel komt voor in spreekwoorden die trots, ambitie en opschepperij oproepen, eigenschappen die binnen de Bwami worden beschouwd als laakbaar.

Ook kralen, knopen, kauri's en schelpen van zoetwater mosselen worden aan het hoofddekseksel bevestigd. Het aantal geeft meestal de rang van de eigenaar aan.

Op de oudste hoeden vinden we vooral kauri-schelpen. De knopen waren van Europese makelij en werden pas na 1940 gebruikt.

Literatuur

- Anonymus, (1983).** *Couvre – Chefs. Collections du MRAC.* Tervuren: Musée Royal de l'Afrique Centrale
- Biebuyck, D.P. (2002).** *Lega. Ethiek en schoonheid in het hart van Afrika.* Brussel: KBC Bank & Verzekering. Snoeck-Ducaju & Zoon.
- Biebuyck, D.P. & Van den Abbeele, N. (1984).** *The Power of Headdresses.* Brussels: Published under the patronage of Leopold III Foundation
- De Galbert, A. et al. (2019).** *Le Monde en tête. La donation des coiffes Antoine de Galbert.* Lyon: Musée des Confluences.
- Van Cutsem, A. & Magliani, M. (2010).** *Powerful headdresses of Africa/Asia.* Milan: 5 Continents Editions

Koepelvormige hoofddekseksel van gevlochten raffia-vezels, versierd met knopen en bekroond met een olifantenstaart.

Coll. Hilde Lemey

Modern aandoende hoed met kralen, cowries, en een parasolletje op de top.

Coll. Hilde Lemey

Foto Museum Fine Arts Boston

Foto Museum Fine Arts Boston

Foto Brooklyn Museum New York

Foto Museum Fine Arts Boston

1. Hoed versierd met cowries, schelpen van zoetwater mosselen en vermoedelijk de klauwen en slag-tanden van het aardvarken.
2. Hoed bezet met knopen wat er op wijst dat hij dateert van na 1940. Op de top staat een hoorn.
3. We zien cowries, schelpen van zoetwater mosselen, de haren van de staart van de olifant en kralen.
4. Deze zeer speciale hoed is voorzien van een rits-sluiting (!), een schelp, knopen, de tanden van de klip-das en een soort pruik (haar van de arm van gorilla.)